

Hermanis Paukšs

ČIR, ČIR!
(viencēliens)

Darbojas:

IMPERATORS
IMPERATORIENE
IMPERATORA ŠEFPAVĀRS
GANE
MAUKA
DZEJNIEKS

1. skats

Šefpavārs (uznāk). Cilvēka dzīve ir tik īsa, ka, nedod dievs, ja tā turklāt vēl ir arī garlaicīga! Protams – providence neko uzjautrinošāku par pelēku eksistenci mums nav paredzējusi, bet tāpēc jau cilvēks ir cilvēks, lai prastu sev ik pa brīdim šo to interesantu noorganizēt. (Sauc.) Jaunkundz! Vai jums tur nav garlaicīgi? Jā, jā – neskatieties – es ar jums runāju – panāciet šurp uz brītiņu! (Skatītājiem.) Vai varat iedomāties: cilvēki jau tiktāl ir zaudējuši ticību visam gaišajam, ka vairs pat nepieļauj domu, ka kāds varētu viņus aicināt!

2. skats

Gane (uznāk). Vai jūs mani saucāt, kungs?

Šefpavārs. Jā, jaunkundz. Ar ko jūs tur nodarbojaties?

Gane. Ganu aitas, kungs. Es esmu aitu gane.

Šefpavārs. Tas nozīmē, ka jūs esat zemas izcelsmes un ļoti trūcīga, bet ar labu un atsaucīgu sirdi apveltīta jaunava?

Gane. Jā, es esmu ļoti zemas izcelsmes: mans tētiņš bija neveiksmīgs laupītājs, bet māmiņa – vietējas nozīmes ubadze.

Šefpavārs. Neveiksmīgs laupītājs? Kā to saprast?

Gane. Lai kam mans tētiņš neuzkluptu, upuris vienmēr piekāva un aplaupīja viņu pašu. Pēdējā sadursme tētiņam iznāca ar kādu klibu un pakurlu vecenīti, kura ar savu spieķi pārsita viņam galvu, kā rezultātā nabadziņš mira lielās mokās.

Šefpavārs. Bet māmiņa?

Gane. Bet māmiņa iekārtoja mani pie imperatora par aitu gani un arī drīz nomira. Vai es drīkstu iet atpakaļ pie savām aitām, kungs? Es baidos, ka aitiņas var izklīst un kādu no tām aiznesīs vilks!

Šefpavārs. No šiem vārdiem mēs varam secināt, ka jums patiešām ir krietna un atsaucīga sirds! Jūs esat pelnījusi labāku dzīvi!

Gane. Vai jūs tiešām tā domājat, kungs?

Šefpavārs. Protams! Vai jūs negribētu kļūt par mūsu imperatora sievu?

Gane. Bet imperatora kungs taču ir precējies!

Šefpavārs. Bet ar ko?! Ar imperatorienu! Vai tiešām jūs domājat, ka imperatoriene ir pelnījusi būt par imperatora sievu? Vai viņa ir cietusi tikpat daudz, cik jūs? Vai viņas tēvs ir bijis neveiksmīgs laupītājs, bet māte – vietējas nozīmes ubadze?

Gane. Bet kas tad ir imperatora kundzes vecāki?

Šefpavārs. To es, protams, nezinu, bet, ja viņas tēvs bija laupītājs, tad noteikti – veiksmīgs, un, ja māte – ubadze, tad protams – impērijas nozīmes! Vai jūs par to šaubāties?

Gane. Nē, kungs – kā gan es drīkstētu apšaubīt jūsu vārdus!

Šefpavārs. Tad metiet kautrību pie malas un kļūstiet par imperatora sievu!

Gane. Bet kā tad lai es to izdaru, kungs?

Šefpavārs. Lai notiek – es jums mazliet palīdzēšu. Vispirms – metiet pie malas to aitu ganīšanu un sāciet skraidīt apkārt pa pļavām, trallinādama un plūkdama puķītes!

Gane. Un pēc tam?

Šefpavārs. No jūsu puses ar to pilnīgi pietiks, lai kļūtu par imperatora sievu.

GANE TRALLINĀDAMA SĀK LĒKĀT UN PLŪKT PUĶES.

Šefpavārs. Lieliski, jaunkundz! Izskatās, ka jūs visu mūžu to vien būtu darījusi, kā trallinājusi un plūkusi puķītes!

GANE, TRALLINĀDAMA UN PUĶES PLŪKDAMA, PROM.

3. skats

Šefpavārs. Sociālās spēles mehānisms ir ļoti vienkāršs. Kura gane gan negribētu kļūt par imperatorienu? Diemžēl neviena no viņām savā naivitātē neapzinās, ka pirmajā vietā cilvēkam tomēr ir veselība, bet veselību mums spēj nodrošināt tikai ultravioletais starojums un intensīvas kustības svaigā gaisā. Kas šai ziņā var būt noderīgāks par aitu ganīšanu? Bet ko lai dara – jāļauj katram pašam pārlicināties par to, kas ir labs un kas – slikts! (Sauc.) Ei! Jaungskungs! Panāciet uz mirklīti!

4. skats

Dzejnieks (uznāk). Labdien, kungs!

Šefpavārs. Labdien, labdien, jaungskungs! Vai tik jūs neesat dzejnieks?

Dzejnieks. Pēc kā jūs to spriežat, kungs?

Šefpavārs. Pēc jūsu muļķīgā izskata. Visiem dzejniekiem ir nedaudz muļķīgs izskats – tur nu jūs varat man ticēt – pats kādreiz vaļas brīžos uzmetu pa vārsmai.

Dzejnieks. Man ir muļķīgs izskats? Patiešām, kungs?

Šefpavārs. Goda vārds! Vai jūs bijāt rēķinājies ar ko citu?

Dzejnieks. Taisnību sakot – jā.

Šefpavārs. Interesanti – un kāds jums pašam bija izveidojies priekšstats par savu izskatu?

Dzejnieks. Nezinu. Es domāju, ka izskatos tīri normāls.

Šefpavārs. Melojat! Tā jūs nedomājat! Jūs cerējat, ka izskatāties apgaroti daiļš! Jā, jā – pat ar dievišķu mirdzumu acīs! Bet tās ir muļķības – nav jums ne daiļuma, ne apgarotības, par dievišķu mirdzumu nemaz nerunājot!

Dzejnieks. Jūs mani apvainojāt, kungs.

Šefpavārs. Patiešām?

Dzejnieks. Jā, kungs.

Šefpavārs. Un ko mēs tagad darīsim?

Dzejnieks. Es nezinu, kungs. Jūs laikam esat kāds augsts galminieks?

Šefpavārs. Tik tiešām, jaunkungs.

Dzejnieks. Jūs, droši vien, esat vismaz imperatora sekretārs, kungs?

Šefpavārs. Tēmējiet augstāk, jaunkungs!

Dzejnieks. Vai jūs būtu imperatora pirmais ministrs?

Šefpavārs. Imperatora pirmais ministrs kļūst bāls, kad es piepeši parādos aiz stūra.

Dzejnieks. Vai jūs būtu imperatora... privātdetektīvs?

Šefpavārs. Jaunkungs – nekļūstiet banāls!

Dzejnieks. Tad es nezinu.

Šefpavārs. Tad zīniet – es esmu imperatora šefpavārs, manu zēn! Un tagad ejiet, pirms jums nav pārgājusi iedvesma, citādi šodien atkal neko neuzrakstīsiet!

Dzejnieks. Labi, kungs. Uz redzēšanos! (Prom.)

5. skats

Šefpavārs. Šķiet, ka ar savu sirsnību būšu iekarojis šī lāga jauneklā uzticību. Tiesa – dzejnieki ir stipri nožēlojama sociāla parādība, bet valdniekiem pa laikam tīk izlikties, ka viņi saprot un ciena literatūru, tāpēc nenāks par ļaunu, ja manās rokās būs arī šāda kārts, lai arī pagaidām vēl nav skaidrs, ko ar tādu var sist. (Sauc.) Ei! Jaunkundz! Panāciet uz brītiņu šurp!

6. skats

Mauka (uznāk). Jūs mani saucāt, kungs?

Šefpavārs. Jā.

Mauka. Jūs ko vēlējāties, kungs?

Šefpavārs. Nelielu informāciju: vai tik jūs, jaunkundz, neesat mauka?

Mauka. Vispār jā, bet pēc kā jūs to spriežat, kungs?

Šefpavārs. Pēc tā, ka jūs šorīt prasījāt no manis naudu.

Mauka. Ā, tad jūs bijāt tas nelietis, kas visu pagājušo nakti izmantoja mani kā sievieti, bet pēc tam lika nolaist pa trepēm, neko nesamaksājis!

Šefpavārs. Acumirkļīti, jaunkundz! Jūs ne visai pareizi saprotat teicienu: izmantot kā sievieti!

Mauka. Kā tad man tas būtu jāsaprot?

Šefpavārs. Ja es būtu jums licis vārīt ēst vai mazgāt kreklus, tad jūs drīkstētu sūdzēties, ka tikāt izmantota kā sieviete, bet šajā gadījumā...

Mauka. Bet šajā gadījumā?

Šefpavārs. Bet šajā gadījumā jūs mani izmantojāt kā vīrieti.

Mauka. Ha! Es taču jums neliku skaldīt malku vai iznest atkritumu spaini!

Šefpavārs. Manas aizdomas apstiprinās: jūs patiešām esat mauka.

Mauka. Tad samaksājiet man!

Šefpavārs. Par ko?

Mauka. Par attiecīgiem pakalpojumiem!

Šefpavārs. Uzskatiet, ka pagājšnakt es jums pakalpoju!

Mauka. Ja es bieži tā uzskatīšu, tad drīz vien nomiršu badā!

Šefpavārs. Bet vienreiz pamēģināt taču jūs varat? Kaut vai tāpēc, lai saprastu, kā jūtas nabaga vīrieši tādās reizēs!

Mauka. Lai notiek, kungs! Saņemiet par man dāvāto mīlu! (Pamet šefpavāram naudu un prom.)

7. skats

Šefpavārs (sauc pakal). Pateicos, jaunkundz! Ja jums patika – neaizmirstiet manu adresi! (Skatītājiem.) Nav slikti – izklaidēties un vēl saņemt par to naudu! Ja atceras tās bagātības, ko savulaik esmu notriecis vieglas uzvedības sieviešu sabiedrībā, tad jāsāk rūgti nožēlot toreizējo neprātu! Vai daudz gudrāk nebūtu bijis likt, lai viņas man maksā? Diemžēl gudrība pie mums atnāk tikai līdz ar pieredzi, bet pieredze – līdz ar gadiem. Toties tur nāk imperatoriene!

8. skats

UZNĀK IMPERATORIENE.

Šefpavārs. Sveicināti, kundze! Vai tik jūs neesat pelnījusi labāku dzīvi?

Imperatoriene. Vai tiešām jūs tā domājat, šefpavār?

Šefpavārs. Un kā domājat jūs?

Imperatoriene. Līdz šim man nav iznācis laika par to padomāt, bet kad jūs tā sakāt, jā – šķiet, ka es tiešām varētu būt pelnījusi labāku dzīvi.

Šefpavārs. Pie reizes – ja jau mēs par to ierunājāmieš – kā jums šķiet: vai imperators ir pietiekoši attīstīts vīrs tādai gudrai sievietei kā jūs?

Imperatoriene. Ziniet, līdz šim es kaut kā nebiju par to iedomājusies, bet, kad jūs tā sakāt, jā – viņš nav visai gudrs, un patiešām: vai tik es neesmu pelnījusi ko attīstītāku?

Šefpavārs. Kā imperatoram pēdējā laikā ar veselību?

Imperatoriene. Diemžēl... diemžēl tīri tā nekas.

Šefpavārs. Bet tas var būt mēnīgi! Cik reizes nav gadījies, ka vesela āriene slēpj pilnīgi satrupējušas iekšas? Vai tad nav manīti āboli, kas izskatās tīri sārti, bet patiesībā ir caur un cauri tārpu saēsti?

Imperatoriene. Jā, ir manīti... ir manīti šādi āboli.

Šefpavārs. Piedošānu – es to nedomāju uz jums!

Imperatoriene. Es sapratu!

Šefpavārs. Csst! Tur nāk imperators! Izliecieties, ka jums ir slikti, un nekādi neizrādiet, ka esat labās domās par cilvēku, kuru patiesībā mīlat!

Imperatoriene. Labi. Bet kāpēc jāizliekas, ka man ir slikti?

Šefpavārs. Tas novērš aizdomas un izraisa līdzjūtību!

Imperatoriene. Labi, šefpavār. (Nogāžas.)

Šefpavārs. Patiešām labi. Bet tagad gan man laiks uzpīpēt. Jāļauj, lai notikumi kādu brīdi risinās savā gaitā. Iespējams, ka notikumi manas prombūtnes laikā ņem pavisam negaidītu pavērsienu, bet ar to mums dzīvē ir jāreķinās, jo vienmēr un visur mēs nekad nevaram būt klāt. (Prom.)

9. skats

Imperators (uznāk un ierauga imperatorieni). Bagāta valsts, kur sievietes tā mētājas pa zemi. Es vienmēr esmu bijis labās domās par savu impēriju, bet nu jāsaka, ka turpmāk būšu vēl labākās. Tāda kā kaut kur redzēta sieviete. Interesanti. Varu derēt, ka vēl pavisam nesen es viņu kaut kur jau esmu manījis. Nē, šī sieviete mani intrigē. Vajadzēs pamodināt un uzprasīt, kur mēs iepriekš esam redzējušies. Ei! Jaunkundz!

10. skats

Mauka (uzskrien). Vai jūs mani saucāt, kungs?

Imperators. Šaubos. Kas tu tāda esi?

Mauka. Es esmu mauka.

Imperators. Pirmoreiz mūžā redzu tik paškritisku sievieti! Cik varenai gan ir jābūt impērijai, kuru apdzīvo tik paškritiskas sievietes! Es vienmēr esmu bijis labās domās par savu valsti, bet nu jāsaka, ka turpmāk būšu vēl labākās. Klausies: vai tu gadījumā nezini, kas tā ir par sievieti, kas te guļ?

Mauka. Manuprāt, tā ir imperatoriene, kungs.

Imperators. Patiešām? Jā, tā patiešām ir mana sieva! Bagāta valsts, kur imperatoriene tā mētājas pa zemi!

Mauka. Ak, kundze, kas te guļ, ir jūsu sieva? Tad nebūs pārāk glīti, ja viņa atmodusies jūs ieraudzīs manā sabiedrībā. Atvainojiet kungs – uz redzēšanos! (Promiedama paklūp pār Imperatorieni.) Ko guli uz ceļa! Mauka tāda! (Prom.)

11. skats

Imperatoriene (izliekas, ka atgūst samaņu). Kur es atrodos?

Imperators. Tu atrodi kādā lieliskā valstī. Labākajā no visām. Tu atrodi manā impērijā!

Imperatoriene. Mīlais... Vai tu tas esi?

Imperators. Protams. Ja tu ar mani runā.

Imperatoriene. Ak, ja tu zinātu, kāds mūsu šefpavārs ir nelietis!

Imperators. Protams, ka es zinu! Viņš vēl ne reizes nav mēģinājis mani noindēt. Saki, vai tu esi kādreiz dzirdējusi par šefpavāru, kurš ne reizes nav mēģinājis noindēt savu imperatoru? Tas ir absurds! Tā ir katastrofa! Ja jau šis nelietis ne reizes nav mēģinājis mani noindēt, tad skaidrs, ka viņam ir kaut kas sevišķi zemisks padomā!

Imperatoriene. Ko tu saki! (Izliekas, ka zaudē samaņu.)

Imperators. Tā – atkal nokrita.

12. skats

Dzejnieks (uznāk). Labvakar, imperatora kungs!

Imperators. Labvakar. Jūs laikam esat dzejnieks?

Dzejnieks. Pēc kā jūs to spriežat, kungs?

Imperators. Pēc tā, ka jūs jau vairāk nekā mēnesi man uzmācaties ar draņķīgām dzejām.

Dzejnieks. Tās ir odas, imperatora kungs!

Imperators. Piedodiet – būšu kļūdījies.

Dzejnieks. Vai nolasīt jums kādu?

Imperators. Nolasiet, ja kāda jums liekas īpaši draņķīga!

Dzejnieks. Varbūt šo? (Lasa.)

Kas tautām vislielāko brīvību gādā?

Imperators tas ir!

Kas citām valstīm priekšzīmi rāda?

Imperators tas ir!

Kas aizsargā tos, kas strādā?

Imperators tas ir!

Čir, čir!

Imperators. Nobeigums šķiet īpaši izdevies.

Dzejnieks. Jā – čir, čir – tas simbolizē brīvību – to, ka jūsu pavalstnieki dzied kā putni pazarēs: čir, čir! (Paklūp pret Imperatorienu.) Piedodiet, kundze – nemaz nepamanīju, ka jūs te guļat! Kā jums šodien ar veselību?

Imperators. Spoži! Tikai cilvēks ar dzelzs veselību var atļauties tik aukstā laikā gulēt uz zemes. Ak, cik gan dižai ir jādū valstij, kuras imperatorenei ir tāda veselība!

Dzejnieks. Un kā jums pašam ar veselību, imperatora kungs?

Imperators. Ne visai. Citādi taču es būtu sekojis manas cienītās piemēram! Bet es diemžēl nevaru to atļauties. Reimatisms!

Dzejnieks. Vai nolasīt jums vēl kādu odu?

Imperators. Es ceru, ka draņķīgākas par šo jums nav?

Dzejnieks. Nē, kāpēc – ir!

Imperators. Un labākas?

Dzejnieks. Ir! Man ir visādas! Kādas tik jums vajag!

Imperators. Labi. Tad gatavojiet kopotos rakstus!

Dzejnieks. Kā? Vai tiešām... vai tiešām jūs liksiet nodrukāt manus kopotos rakstus?!

Imperators. Pat tad, ja šai pasākumā nāktos iesaistīt visas impērijas drukātavas! (Imperatorenei.) Celies, mīlā! Saburzīsi kleitu!

Imperatorene. Patiešām, mīlais! (Pielec kājās.) Vai es esmu stipri saburzījusies?

Dzejnieks. Ko jūs, kundze! Jūs esat vēl gludāka nekā pirms apgulšanās!

Imperatorene. Patiešām? Kas tas ir par jaunekli?

Imperators. Tas ir mūsus jaunais dzejas klasiķis. Drīz iznāks viņa kopotie raksti.

Dzejnieks. Patiešām, kundze.

Imperatorene. Ak, cik gan laimīga būs sieviete, kurai šis izdevums tiks veltīts!

Dzejnieks. Patiešām, kundze – es vēl neesmu izšķīries.

Imperators. Tad mēs pagaidām iesim – jūs tikmēr izšķīrieties!

IMPERATORS UN IMPERATORENE PROM.

13. skats

Dzejnieks. Es zināju, ka reiz tas notiks – ak, es zināju! Tā ir: īsts talants prātis sev izlauzt ceļu uz panākumiem! Īsts talants nevar palikt nepamanīts! Ak, es esmu tik laimīgs, tik laimīgs!

14. skats

Šefpavārs (uznāk). Bet tauta?!

Dzejnieks. Ko tauta?

Šefpavārs. Ko jūs darāt, lai tauta kļūtu laimīga?

Dzejnieks. Es rakstu dzejas!

Šefpavārs. Vai tiešām ar pantiņu palīdzību jūs cerat tautu padarīt laimīgu?

Dzejnieks. Jā, drīz iznāks manu kopoto rakstu krājums. Imperators apsolīja.

Šefpavārs. Imperators?! Jūs – nožēlojamais diktatūras pakalpiņ! Jūs priedājaties par to, ka valdošā kliķe ir apsolījusi izdot jūsu kopotos rakstus! Raudāt par to vajadzētu! Raudāt! Kaukt kā vilkam pret debesīm! Kaukt! Jo tauta smok jūgā, kamēr jūs te sitat cauri savus kopotos rakstus!

Dzejnieks. Bet ko tad lai es daru?

Šefpavārs. Ejiet pie imperatora un iesplaujiet viņam sejā!

Dzejnieks. Bet viņš neapvainosies?

Šefpavārs. Esmu pārliecināts, ka viņš sapratīs, kādu motīvu vadīts jūs tā rīkojaties!

Dzejnieks. Jūs domājat?

Šefpavārs. Bez šaubām! Ejiet! Ejiet un kļūstiet par tautas tribūnu! Ejiet!

Dzejnieks. Labi, kungs – es eju! Es eju! (Prom.)

15. skats

Šefpavārs. Revolūcija ir neizbēgama. Maldās tie, kas domā, ka izbēgs no revolūcijas! Revolūcijai ir jābūt! Revolūcija attīra sabiedrību un šķīstī dvēseli! Kas var būt skaistāks par šķīstu dvēseli!

TRALLINĀDAMA UN PLŪKDAMA PUĶES, PĀRI SKATUVEI PĀRIET GANE.

Šefpavārs. Šķiet, ka varu savas zemiskās intrigas turpināt. Ceru, ka jums ir patīkami tajās noskatīties? Cik esmu novērojis, zemiskais cilvēkos vienmēr izraisa sajūsmu.

16. skats

UZNĀK IMPERATORS.

Šefpavārs. Vai tik jūs neesat imperators, kungs?

Imperators. Pēc kā jūs to spriežat, šefpavār?

Šefpavārs. Pēc tā, ka jums ir tik lieliska valsts.

Imperators. Jā, valsts man patiešām ir lieliska, šefpavār! Bet padomājiet pats: cik gan lieliskai ir jābūt valstij, kuru pārvalda tāds imperators, kā es!

Šefpavārs. Bet jūsu valsts ir lielās briesmās, imperatora kungs.

Imperators. Vai patiešām?

Šefpavārs. Man ir visdrošākās ziņas: pirmkārt, impērijā birst revolūcija.

Imperators. Tas būtu sākums, šefpavār – parādiet man impēriju, kurā nebirst revolūcija!

Šefpavārs. Otrkārt, jūs esat pelnījis labāku dzīvi.

Imperators. Tas gan tiesa, šefpavār – man bieži ir nācies par šo problēmu domāt, un vienmēr es nonāku pie tā paša secinājuma: jā, es tik tiešām esmu pelnījis labāku dzīvi!

17. skats

TRALLINĀDAMA UN PUĶES PLŪKDAMA, UZNĀK GANE.

Imperators. Kas tā tāda?

Šefpavārs. Nepievērsiet uzmanību – turpināsim par mūsu problēmām!

Imperators. Bet es gribu zināt, kas viņa ir!

Šefpavārs. Šķiet, ka kaut kāds skuķis.

Imperators. Kas tu esi, bērns?

Gane. Es esmu ganīte.

Imperators. Ļoti savdabīgi. Un ko tu te dari?

Gane. Plūcu puķītes.

Imperators. Vēl savdabīgāk. Cik diženai gan jābūt impērijai, kurā mitinās tik savdabīgas ganītes! Kā jums liekas, šefpavār?

Šefpavārs. Jā, imperatora kungs: es vienmēr esmu bijis augstās domās par jūsu impēriju, bet tagad būšu vēl augstākās!

Imperators. Nu, nu – es arī. (Ganei.) Kāpēc tu plūc tās puķītes? Uz tirgu iesi, vai?

Gane. Nē, es plūcu puķītes savam iemīļotajam!

Imperators. Ak tā? Un kas ir tavs iemīļotais?

Gane. Man vēl nav iemīļotā.

Imperators. Bet kam tad tu plūc tās puķītes?

Gane. Savam iemīļotajam.

Imperators. Bet tev taču vēl nav iemīļotā!

Gane. Taisnība. Par to es nebiju padomājusi. (Raudādama prom.)

18. skats

Šefpavārs. Man šķiet, ka jūs viņu aizvainojāt, imperatora kungs.

Imperators. Jūs tā domājat?

Šefpavārs. Jā, un vēl man šķiet, ka jums vajadzētu meiteni uzmeklēt un atvainoties viņai.

Imperators. Jūs tā domājat?

Šefpavārs. Tā tomēr ir meitene no tautas, bet aizvainot tautu brīdī, kad valstī birst revolūcija, nebūtu politiski pareizi.

Imperators. Gluži manas domas, šefpavār – es ceru, ka jūs to pratīsiet ieskaidrot arī imperatorienei!

Šefpavārs. Es centīšos, imperatora kungs!

19. skats

UZNĀK MAUKA.

Mauka. Imperatora kungs!
Imperators. Nav laika! (Prom.)

20. skats

Šefpavārs. Vai jūs ko vēlējāties, jaunkundz?
Mauka. Ā, tas esat jūs, šefpavāra kungs! Kā klājas?
Šefpavārs. Nesūdzos.
Mauka. Jūs šodien labi izskatāties, šefpavāra kungs!
Šefpavārs. Es vienmēr labi izskatos.
Mauka. Man šovakar tāds kā brīvs vakars pagadījies, šefpavāra kungs!
Šefpavārs. Jā, tas negadās bieži.
Mauka. Varbūt pavadīsim to kopā, šefpavāra kungs?
Šefpavārs. Pameklējiet kādu citu – man šodien interesantāki pasākumi padomā!
Mauka. Bet es jums labi samaksāšu!
Šefpavārs. Jūs – man?
Mauka. Bet protams! Vai tad es iepriekšējoreiz jums slikti samaksāju? Es varu maksāt vēl vairāk!
Šefpavārs. Ak, cik gan dižena ir impērija, kurā mitinās tik bagātas maukas! Es patiešām biju izcilās domās par šo valsti, bet turpmāk būšu vēl izcilākās!
Mauka. Nu tad kā, šefpavāra kungs?
Šefpavārs. Ko gan jūs iedomājaties! Es neesmu tāds! (Prom.)

21. skats

Mauka. Tu padomā tik! Ei, jaunksungs! Panāciet šurp uz brītiņu!

UZNĀK DZEJNIEKS.

Dzejnieks. Jūs mani saucāt, jaunkundz?
Mauka. Jā, jaunksungs – jūs laikam esat dzejnieks?
Dzejnieks. Pēc kā jūs to spriežat, jaunkundz?
Mauka. Pēc jūsu izsalkušā skatienu. Visiem dzejniekiem ir nedaudz izsalcis skatiens.
Dzejnieks. Jums taisnība, jaunkundz: ēdis es tiešām kādu laiku neesmu. Bet ne jau es vienīgais tāds – tauta dzīvo vēl grūtākos apstākļos. Turklāt drīz iznāks mani kopotie raksti. Tad gan es varēšu – i tautu pabarot, i pats pilnu vēderu pieēst!
Mauka. Ak, jaunksungs! Kad iznāks kopotie raksti, jūs pats jau sen būsiet nomiris badā!
Dzejnieks. Varbūt mana nāve tiks valdībai padomāt par to, cik grūtā stāvoklī atrodas tauta!
Mauka. Jūs nedrīkstat mirt! Jūs nedrīkstat tik vieglprātīgi attiekties pret savu talantu!
Dzejnieks. Bet man nav citas izejas, jaunkundz!

Mauka. Kā nav? Jūs pagaidām varat tirgoties ar savu miesu!

Dzejnieks. Kā tas ir: tirgoties ar savu miesu?

Mauka. Vai tad nesaprotat? Cilvēks sastāv no divām neatkarīgām daļām: no miesas un no dvēseles. Jūs, dzejnieki, parasti iztirgojat savas dvēseles, mēs, maukas – parasti iztirgojam savas miesas. Bet tikmēr, kamēr jūsu dvēseli neviens nepērk, mēģiniet pārdot savu miesu – tas nebūt nav neizdevīgāk!

Dzejnieks. Bet kam tad lai es mēģinu pārdot savu miesu?

Mauka. Lai notiek – esmu ar mieru to pirkt!

Dzejnieks. Kā – bet jūs taču pati esat mauka!

Mauka. Jā, sirdī es tā esmu joprojām. Bet nupat man ir iepaticies maksāt vīriešiem – tā ir kolosāla sajūta, kad var tā pasviest naudu un sacīt: saņemiet par man dāvāto mīlu! Nu – ejam?

Dzejnieks. Nenākšu!

Mauka. Kāpēc?

Dzejnieks. Tāpēc, ka dvēseli pārdot ir cildeni, bet pārdot miesu – zemiski!

Mauka. Man, ja vēlaties zināt, pats imperatora šefpavārs pārdod savu miesu!

Dzejnieks. Un par cik?

Mauka. Par līgumcenām.

Dzejnieks. Tad mēs varbūt varētu salīgt par zupas šķīvi?

Mauka. Bet protams! Kas jums garšo labāk: borščs vai kāpostu zupa?

Dzejnieks. Ja drīkst izvēlēties, tad es došu priekšroku soļankai.

Mauka. Bet ko jūs domājat par rosoļņiku?

Dzejnieks. Tad labāk boršču.

Mauka. Nē, nē – es varu jums uzvārīt arī soļanku!

Dzejnieks. Cik jūs to maigi pateicāt: soļanku... Vai drīkstu jūs lūgt vēlreiz atkārtot šo vārdu: soļanka?

Mauka. Soļanka...

Dzejnieks. Vēlreiz!

Mauka. Soļanka!

Dzejnieks. Cik brīnišķīgi! Es jūtu, ka sāku jūs iemīlēt!

Mauka. Tiešām? Mani neviens līdz šim vēl nav mīlējis, un te pēkšņi – jūs – dzejnieks...

Dzejnieks. Jāteic, ka es esmu ne tikai dzejnieks, bet vienlaikus arī tautas tribūns.

Mauka. Es jūtu, ka arī manās krūtīs plaukst mīlas liesmas!

Dzejnieks. Jā. Kādu dienu es iespļaušu imperatoram sejā.

Mauka. Viņš neapvainosies?

Dzejnieks. Viņam vajadzētu saprast, kādu motīvu vadīts es tā rīkojos!

Mauka. Vai tiešām? Manas jūtas pret jums kļūst arvien kvēlākas un kvēlākas!

Dzejnieks. Un starp citu: drīz iznāks mani kopotie raksti. Esmu nolēmis tos veltīt jums.

Imperatoriene. Kā?! Vai tad jūs tos neveltīsiet man ?!

Dzejnieks. Ļoti muļķīga situācija.

Mauka. Patiešām muļķīga.

Imperatoriene. Jā – ļoti muļķīga. Es ceru, ka tā tomēr kaut kā atrisināsies.

Mauka. Jā – es arī ceru.

Dzejnieks. Mēs visi ceram.

TRALLINĀDAMI UN PUĶES PLŪKDAMI, GARĀM PASKRIEN IMPERATORS UN GANE.

Imperatoriene. Kas tas bija?

Dzejnieks. Par ko jūs runājat, kundze?

Mauka. Patiešām – mēs neko neredzējām.

Imperatoriene. Nē, tas taču bija imperators! Nudien – imperators! Mīļais, tu uz kurieni?!

Pagaidi, mīļais! (Prom.)

23. skats

Mauka. Soļanka!

Dzejnieks. Soļanka!

ABI PROM.

24. skats

Šefpavārs (uznāk). Es jūtu, ka manas zemiskās intrigas drīz visu saliks pa plauktiņiem.

Protams – es šobrīd nemāku pateikt, kurā plauktā kas īsti stāvēs, bet kāda tam nozīme, ja viss galu galā atradīsies tur, kur atradīsies! Un tas, kā visiem labi saprotams, ir intriganta galvenai uzdevums.

25. skats

UZNĀK IMPERATORIENE.

Imperatoriene. Ak, dievs – par ko tu mani sodi?!

Šefpavārs. Vai tik jūs nejūtaties viena un iztukšota?

Imperatoriene. Pēc kā jūs to spriežat, šefpavār?

Šefpavārs. Pēc tā, ka jūs izmisumā kliedzat pret debesīm.

Imperatoriene. Ak, kā gan man nekliegt, ja dzejnieks atsakās man veltīt savus kopotos rakstus, bet vīrs imperators kopā ar ganīti skraida pa pļavām, trallinādams un plūkdams puķītes?

Šefpavārs. Pret ko tieši jums ir iebildumi, kundze: pret trallināšanu vai pret puķīšu plūkšanu?

Imperatoriene. Pret ganīti.

Šefpavārs. Bet pret trallināšanu un puķīšu plūkšanu jums principā iebildumu nav?

Imperatoriene. Principā nav.

Šefpavārs. Un, ja uzrastos kāds brašs vīrs ar attīstītu intelektu – vai kopā ar viņu jūs būtu gatava trallināt un plūkt puķītes?

Imperatoriene. Ak...šefpavār...vai tiešām?... Vai patiešām?... Vai tiešām es drīkstu cerēt uz tādu laimi?

Šefpavārs. Jā, kundze – kopš jūs pirmoreiz ieraudzīju, tā ne par ko citu vairs nespēju domāt, kā tikai par to, cik laimīgs es būtu, ja drīkstētu kopā ar jums skraidīt pa leknajām palieņu pļavām, trallinot un plūcot puķītes!

Imperatoriene. Tad darīsim to un būsim laimīgi!

ABI KĀDU BRĪDI TRALLINA, PLŪKDAMI PUĶĪTES.

26. skats

VIŅIEM PIEVIENOJAS IMPERATORS UN GANE.

Imperatoriene. Ar šo mauku es kopā netrallināšu!

Imperators. Tā nav mauka, bet mana iemīlotā! Mauka ir sapinusies ar dzejnieku. Es pats redzēju, kā viņi rokās saķērušies aizgāja vārit soļanku!

Imperatoriene. Man vienalga. Es gribu trallināt un plūkt puķītes tikai kopā ar šefpavāru – mēs precēsimies, un viņš kļūs par imperatoru!

Gane. Nu vai ziniet – mēs precēsimies un es kļūšu par imperatorienu!

Imperatoriene. Pret to es neiebilstu. Jūs varat precēties, ar ko gribat, un kļūt, par ko gribat, bet es precēšos ar šefpavāru un viņš kļūs par imperatoru.

Gane (Imperatoram). Bet mīlais – kā tad tā? Es cerēju, ka kļūšu par imperatorienu, jo es to esmu pelnījusi: man tētiņš taču bija neveiksmīgs laupītājs, bet māmiņa – vietējas nozīmes ubadze! Es esmu daudz cietusi, un man ir laba sirds!

Imperators. Bet to taču neviens nenoliedz, mīlumiņ: mēs apprecēsimies, un tu kļūsi par imperatorienu – kas precas ar imperatoru, tā kļūst par imperatorienu – tas notiek pats no sevis!

Imperatoriene. Bet es?

Šefpavārs. Mīlā, tu klūsi par šefpavārienu!

Imperatoriene. Bet kā tad tā?

Šefpavārs. Vai tad tu negrasies precēties ar šefpavāru?

Imperatoriene. Grasos.

Imperators. Te viss ir skaidrs: es kļūšu par ganu, jo precēšu ganīti, bet šefpavārs kļūs par imperatoru, jo precēs imperatorieni!

Gane. Urā! Es kļūšu par imperatorieni!

27. skats

UZNĀK DZEJNIEKS UN MAUKA.

Dzejnieks. Kurš te ir imperators?

Šefpavārs. Es.

DZEJNIEKS PIENĀK UN IESPLĀUJ ŠEFPAVĀRAM SEJĀ, TAS ATBILD AR TO PAŠU, ABI KĀDU BRĪDI SPĻAUDĀS.

Dzejnieks. Es ceru, ka jūs neapvainojāties, imperatora kungs? Es ceru, jūs sapratāt, kādu motīvu vadīts es tā rīkojos?

Šefpavārs. Bez šaubām.

Dzejnieks. Es ceru, ka tas neiespaidos manu kopoto rakstu izdošanu?

Šefpavārs. Iespaidos – tos izdos divreiz īsākā laikā.

Dzejnieks. Es jums pateicos, imperatora kungs. Atļausiet tagad jūs iepazīstināt ar manu līgavu – viņa lieliski prot gatavot soļanku!

Pārējie. Tātad jūs arī precēsities?

Dzejnieks un Mauka. Bet protams!

Gane. Tad jau mauka kļūs par dzejnieci, bet dzejnieks – par mauku!

Dzejnieks. Uzskatiet, ka tas jau ir noticis!

VISI TRALLINĀDAMI PLŪC PUĶĪTES.

Šefpavārs (skatītājiem). Ko lai te piebilst? Jūs visu paši savām acīm redzējāt! Bet, kā Šillers teicis: skatuve ir katedra, tāpēc atļausiet jums nobeigumā izteikt noderīgu pamācību. Un tā skan tā: dzīvē nav nekā neiespējama – ganīte var kļūt par imperatorieni, šefpavārs – par imperatoru un dzejnieks – par mauku – vajag tikai ļoti ticēt un būt krietnam savas valsts pilsonim!

BEIGAS